

Το Διαβάζω για τους Άλλους ηχογραφεί βιβλία για τους τυφλούς και δημιουργεί βιβλία προσβάσιμα για όλους

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα)

Το Διαβάζω για τους Άλλους ηχογραφεί βιβλία για τους τυφλούς και δημιουργεί βιβλία προσβάσιμα για όλους

Η πρόσβαση στην λογοτεχνία και την ακαδημαϊκή γνώση είναι δικαίωμα όλων – και το «Διαβάζω για τους Άλλους» εργάζεται καθημερινά για το προσφέρει στους μη βλέποντες συνανθρώπους μας.

Φωτο: Γιώργος Αδάμος / LiFO

Το σπίτι του ύπνου» του Τζόνναθαν Κόου είναι ένα βιβλίο που «μας υποβάλλει την ιδέα ότι η διάκριση ονείρου, μνήμης και πραγματικότητας στον σημερινό κόσμο είναι δυσδιάκριτη». Είναι, όμως και η αφορμή για τη δημιουργία ενός Οργανισμού που τα τελευταία χρόνια, έχει θέσει ως στόχο την ισότητα στη λογοτεχνία και τη γνώση, αλλά και την ενσυναίσθηση προς τους μη βλέποντες συνανθρώπους μας.

Όλα ξεκίνησαν σε ένα καφέ, όταν η Αργυρώ Σπυριδάκη, ιδρύτρια και πρόεδρος του Οργανισμού και ο Θοδωρής Τσάτσος, συν-ιδρυτής και αντιπρόεδρος, βρέθηκαν σε μια συζήτηση περί λογοτεχνίας. Η Αργυρώ πρότεινε στον Θοδωρή να διαβάσει το

«Το σπίτι του ύπνου» και ο Θοδωρής απάντησε πώς δεν μπορούσε να το διαβάσει, καθώς δεν ήταν ηχογραφημένο από τις υπάρχουσες ως τώρα βιβλιοθήκες ακουστικών βιβλίων για τυφλούς. Κι εκεί, ξεκίνησε μια συζήτηση που λίγο αργότερα θα γινόταν η αρχή του «Διαβάζω για τους Άλλους». Όπως και πολλοί από εμάς, η Αργυρώ δε γνώριζε ως εκείνη τη στιγμή ποια είναι η διαδικασία μέσα από την οποία διαβάζει ένα τυφλό άτομο -φανταζόταν πως οποιοδήποτε βιβλίο υπάρχει σε έντυπη μορφή με κάποιον τρόπο, στη γραφή Braille, μεταγράφεται για τους τυφλούς ανθρώπους. «Πίστευα πως το κράτος το είχε φροντίσει αυτό», αναφέρει η ίδια. Ωστόσο, τα πράγματα δεν ήταν έτσι και γι' αυτό, τον Ιανουάριο του 2015, αποφάσισε να δημιουργήσει μια ομάδα που θα έκανε έκανε ακριβώς αυτό: θα διάβαζε βιβλία «για τους Άλλους».

«Έφτιαξα μια πολύ απλή σελίδα στο Facebook, την ονόμασα “Διαβάζω για τους Άλλους”. Για τους μη βλέποντες Άλλους. Και κάλεσα κόσμο για να ηχογραφήσουμε βιβλία με στόχο να εμπλουτίσουμε την ακουστική βιβλιοθήκη των τυφλών ατόμων. Από την αρχή ενδιαφέρθηκε τόσος πολύς κόσμος που δεν ήξερα τι να κάνω. Μιλούσα συνεχώς στα τηλέφωνα και σε μηνύματα. Οπότε, αποφάσισα να κάνω μια συνάντηση, την ονόμασα 1η συνάντηση εθελοντών, όρισα μια ημερομηνία και συμβολικά επέλεξα το Μύρτιλλο καφέ - ένα καφέ που το διαχειρίζονται αποκλειστικά άτομα με διάφορες αναπηρίες - για να γίνει εκεί η συνάντησή μας. Έτσι, ένα Σάββατο απόγευμα που έβρεχε, φτάνω εκεί και βλέπω 45 ανθρώπους, άγνωστους σε εμένα, να περιμένουν μέσα στη βροχή. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά λόγω μιας λάθος συνεννόησης ο χώρος δεν ήταν διαθέσιμος τελικά για την ώρα που είχαμε συμφωνήσει, οπότε είμαστε 45 άνθρωποι όρθιοι στον προθάλαμο, να περιμένουμε μια ώρα για να μπορέσουμε τελικά να μπούμε και να συζητήσουμε πώς θα μπορούσαμε να ηχογραφήσουμε βιβλία για τους μη βλέποντες. Για ‘μένα ήταν εντυπωσιακό, δεν θα την ξεχάσω ποτέ αυτή τη μέρα», μου λέει η Αργυρώ.

Παρότι η όρεξη και η ανάγκη για το ξεκίνημα του σπουδαίου αυτού έργου ήταν εκεί, το “know-how” στις τεχνικές λεπτομέρειες των ηχογραφήσεων δεν ήταν ακόμη γνωστό στην ομάδα. «Η αλήθεια είναι πως το know-how για το κομμάτι των ηχογραφήσεων το μάθαμε έξι μήνες αφότου αρχίσαμε να υπάρχουμε, δε ξεκινήσαμε από την πρώτη μέρα. Το καλοκαίρι του 2015 αρχίσαμε να ηχογραφήσουμε τα πρώτα μας βιβλία, σιγά-σιγά, σε ιδιωτικά στούντιο που μας έδιναν λίγο χώρο, λίγες ώρες το καθένα χορηγικά, επειδή πίστεψαν εξ' αρχήν το όραμά μας. Για τον λόγο αυτόν όμως τα βιβλία που έχουμε ηχογραφήσει δεν είναι και τόσα πολλά, καθώς δικό μας στούντιο έχουμε μόλις ενάμιση χρόνο», αναφέρει η Αργυρώ. «Ο κοινός παράγοντας που μας ένωσε εκείνη τη μέρα ήταν το βιβλίο και η

ευαισθητοποίησή μας ότι πρέπει όλοι να έχουμε πρόσβαση στα βιβλία. Ξεκινήσαμε έτσι από την πρώτη μέρα να οργανώνουμε ζωντανές αναγνώσεις σε διάφορες κοινωνικές ομάδες, σε δομές φιλοξενίας παιδιών, σε ορφανοτροφεία, σε Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων. Έχουμε κάνει πιλοτικό πρόγραμμα με καρκινοπαθείς σε νοσοκομείο στο Ηράκλειο, που τους διαβάζαμε την ώρα της χημειοθεραπείας, όπως και σε φυλακές στα Χανιά, που διαβάζαμε σε αναλφάβητους κρατούμενους. Εξ' ατομικευμένα διαβάζουμε σε ανθρώπους απομονωμένους και μόνους στα σπίτια τους».

Όσο για την περίοδο της πανδημίας που οι συνθήκες δεν επέτρεψαν τις ζωντανές αναγνώσεις, η ομάδα και οι εθελοντές, έστρεψαν την προσοχή τους στην τεχνολογία και τις διαδικτυακές αναγνώσεις, κάτι το οποίο προσπαθούμε ακόμα να εδραιώσουμε σε όσες μονάδες το έχουν ανάγκη, πανελλαδικά. Οι αναγνώσεις πραγματοποιούνται μέσω Zoom από τους εθελοντές του «Διαβάζω για τους Άλλους», οι οποίοι, μάλιστα, λαμβάνουν την απαιτούμενη εκπαίδευση ανάλογα με τη δράση και την κοινωνική ομάδα στην οποία απευθύνονται, πριν ξεκινήσουν οποιαδήποτε δράση, πόσο μάλλον τις ζωντανές θεραπευτικές online αναγνώσεις.

Φωτο: Γιώργος Αδάμος / LiFO

Γυρνώντας τη συζήτηση χρονικά προς τα πίσω, αναρωτιέμαι τι συνέβαινε πριν την ίδρυση του «Διαβάζω για τους Άλλους», σε ό,τι αφορά τα ηχογραφημένα βιβλία. «Πριν ξεκινήσουμε το 2015, υπήρχαν ήδη - και υπάρχουν ακόμα - κάποιες ακουστικές βιβλιοθήκες. Η μια δημιουργήθηκε από τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών και η άλλη από το Πάντειο Πανεπιστήμιο και άλλες Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες πανελλαδικά. Ουσιαστικά και οι δυο βιβλιοθήκες, υπάρχουν αρκετά χρόνια και είναι ενεργές, όμως, όσα βιβλία και να ηχογραφήσουμε συνολικά, όλοι οι φορείς μαζί, ποτέ δεν θα φτάσουμε τον αριθμό των έντυπων διαθέσιμων παραγόμενων βιβλίων στην Ελλάδα και μπορείς να βρεις στα βιβλιοπωλεία», εξηγεί η Χρυσέλλα Λαγαρία, Γραμματέας ΔΣ του «Διαβάζω για τους Άλλους».

«Η καινοτομία και διαφορά του “Διαβάζω για τους Άλλους” με άλλους φορείς είναι ότι επιλέγει τα βιβλία που δημιουργεί ακουστικά να τα ηχογραφούν εθελοντές αναγνώστες που ο Οργανισμός εκπαιδεύει. Διότι, εμπλέκοντας εθελοντές-πολίτες-αναγνώστες που εκπαιδεύονται πριν ηχογραφήσουν, ενεργοποιεί έτσι την ίδια την κοινωνία στο πρόβλημα της μη ισότιμης πρόσβασης στο βιβλίο, στη γνώση και στη μάθηση από όλους. Δίνει έτσι την δυνατότητα σε κάθε πολίτη να συμμετάσχει και να βάλει το δικό του λιθαράκι, δημιουργώντας ένα ακόμα ακουστικό βιβλίο. Δεν ήρθε το “Διαβάζω για τους Άλλους” για να κάνει κάτι που δεν είχε κάνει άλλος ποτέ, όμως είναι πολύ μεγάλη η συνεισφορά του, όχι μόνο όσον αφορά αυτή καθ’ εαυτή τη δημιουργία των ακουστικών βιβλίων αλλά κυρίως της έμμεσης, βιωματικής ευαισθητοποίησης που δημιουργείται μέσα από την ηχογράφιση αυτών από εθελοντές-πολίτες-αναγνώστες. Γι’ αυτό και ο Οργανισμός, έχει βιώσει και βιώνει τόσο μεγάλη εξωτερίκευση και αναγνωρισιμότητα».

Με αφορμή μάλιστα την Παγκόσμια Ημέρα Λευκού Μπαστουιού, 43 εθελοντές-εργαζόμενοι διάβασαν και ηχογράφησαν για καλό σκοπό. Πως έγινε αυτό; Πέντε στούντιο ηχογράφησης «έστησε» η ομάδα του «Διαβάζω για τους Άλλους» μέσα στα γραφεία της εταιρείας Alcon. Με την βοήθεια των έμπειρων ηχοληπτών του Οργανισμού και μετά από μια εντατική εκπαίδευση που έλαβαν κατά ομάδες οι εθελοντές - εργαζόμενοι από ηθοποιό, ηχογράφησαν ένα λογοτεχνικό απόσπασμα ο καθένας. Ευαισθητοποίησαν και ευαισθητοποιήθηκαν συμβάλλοντας κατ’ αυτόν τον τρόπο τόσο στο έργο, όσο και στη βιωσιμότητα του «Διαβάζω για τους Άλλους».

Βίντεο από την δράση του Οργανισμού στην εταιρία Alcon μπορείτε να βρείτε εδώ.

Γιατί το πως διαβάζουν οι μη βλέποντες, είναι ένα από τα πράγματα, που πολλοί δε γνωρίζουν, ίσως να μην σκέφτονταν καν. «Εννιά στους δέκα εθελοντές δεν το γνώριζαν, όχι μόνο η Αργυρώ. Οι περισσότεροι δεν το ήξεραν όχι μόνο πώς διαβάζει ένα τυφλό άτομο, αλλά και αν διαβάζει, πώς το χειρίζεται, με ποιους τρόπους. Αυτή, δηλαδή, η εξοικείωση είναι το μισό κομμάτι της δουλειάς, το άλλο μισό που εμένα με ενδιαφέρει πάρα πολύ έχει να κάνει με το τι δίνουμε πίσω στους ανθρώπους που θα διαβάσουν τα βιβλία», συνεχίζει η Χρυσέλλα.

«Μόνο με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ενσυναίσθηση», συμπληρώνει η Αργυρώ. «Για να στο εξηγήσω αλλιώς. Συνταγματικά προβλέπεται ίση πρόσβαση στον πολιτισμό για όλους. Το βιβλίο δεν είναι πολιτισμός; Υπάρχει πρόβλημα. Και πρέπει να το δούμε και να το παραδεχτούμε. Γιατί αν το δούμε και το παραδεχτούμε, μπορεί ίσως να δημιουργηθούν και άλλα πέντε “Διαβάζω για τους Άλλους”. Γιατί ένα δε φτάνει».

Τι χρειάζεται, λοιπόν, για να ηχογραφηθεί ένα ακουστικό βιβλίο; Όπως εξηγούν η Αργυρώ και η Χρυσέλλα, η διαδικασία είναι χρονοβόρα αλλά και κοστοβόρα. «Οι εθελοντές που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον, θα μπουκ στην ιστοσελίδα, θα συμπληρώσουν μια φόρμα που θα τους κατευθύνει, θα επιλέξουν ότι θέλουν τις ηχογραφήσεις και μετά θα περάσουν από μια αξιολόγηση. Δεν αξιολογούμε ποτέ κανέναν άνθρωπο, αξιολογούμε φωνές που είναι άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο κατάλληλες για να ηχογραφήσουν ένα βιβλίο. Μια ηχογράφιση έχει ποιοτικούς κανόνες και συγκεκριμένη διαδικασία - αλλά δεν μπορούν να το κάνουν όλοι. Οι υποψήφιοι αξιολογούνται από τυφλά άτομα και επαγγελματίες ηχολήπτες ή ηθοποιούς. Εφόσον περάσουν από τη διαδικασία της αξιολόγησης και κριθούν οι φωνές τους κατάλληλες για ηχογράφιση, μπαίνουν στη διαδικασία της εκπαίδευσης: να μάθουν τι είναι οι διαφραγματικές αναπνοές, να κάνουν μια σωστή ανάγνωση ανάλογα με το κείμενο που διαβάζουν, να ξεχωρίζουν τις φράσεις, να εκφράζουν τα σημεία στίξης - όλα όσα χρειάζεται να ξέρει κανείς για να πραγματοποιήσει μια σωστή ηχογράφιση», εξηγεί η Χρυσέλλα.

Φωτο: Γιώργος Αδάμος / LiFO

Μέρος της παραγωγής ακουστικών βιβλίων, βέβαια, δεν είναι μόνο τα λογοτεχνικά, αλλά και τα ακαδημαϊκά συγγράμματα. Το «Διαβάζω για τους Άλλους» δέχεται αιτήματα τυφλών φοιτητών για την ηχογράφηση των πανεπιστημιακών τους βιβλίων για αυτά τα βιβλία που δεν μπορούν να τα βρουν ηχογραφημένα στις ήδη υπάρχουσες ακουστικές βιβλιοθήκες. «Είναι πιο δύσκολα τα πράγματα στο ακαδημαϊκό κομμάτι», λέει η Αργυρώ. «Για το σχολείο και το πανεπιστήμιο, αρμόδιος φορέας είναι το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών, που υποστηρίζει την δια βίου εκπαίδευση. Ωστόσο, η ανάγκη παραμένει από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και από τους ίδιους τους φοιτητές να έχουν ορισμένα από τα βιβλία τους ηχογραφημένα. Δεν τα ζητούν όλα ηχογραφημένα,

γιατί τα διαβάζουν και ηλεκτρονικά – κάποια διαβάζονται πιο εύκολα έτσι – αλλά στο κομμάτι των θεωρητικών σπουδών υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ηχογράφηση βιβλίων. Οπότε εκεί, η ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν ανάγκη από οργανισμούς και φορείς που θα τους υποστηρίξουν και θα ηχογραφήσουν», εξηγεί περεταίρω η Χρυσέλλα.

«Φυσικά, αυτό δε σημαίνει πως οι μη βλέποντες άνθρωποι ως τώρα δε σπούδαζαν ή δε σπουδάζουν. Απλώς αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες σε σχέση με τον μέσο όρο του “Χ” φοιτητή. Ταυτόχρονα, υπάρχουν άνθρωποι που έχουν σταματήσει τη διαδικασία των σπουδών τους καθώς είναι πιο δύσκολο για εκείνους να το κάνουν, όπως και φοιτητές που δεν έχουν συνεχίσει τις μεταπτυχιακές σπουδές τους γιατί η διαδικασία του να βρουν το κάθε βιβλίο που χρειάζονται είναι δύσκολη και χρονοβόρα. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις φοιτητών που τυφλώθηκαν πρόσφατα οπότε η πρόσβασή τους και η εξοικείωσή τους με την τεχνολογία θέλει χρόνο. Ταυτόχρονα όμως, η ακαδημαϊκή τους ιδιότητα δεν παύεται, γι’ αυτό είναι πιο εύκολη η πρόσβασή τους σε ένα ηχογραφημένο βιβλίο που κάποιος έχει φροντίσει να ηχογραφήσει γι’ αυτούς.»

Με μια γρήγορη ματιά στην ιστοσελίδα του «Διαβάζω για τους Άλλους» ανακαλύπτει κανείς και την ενότητα «Ανάδοχος Βιβλίου». Για να γίνει κάποιος «Ανάδοχος Βιβλίου» καλείται να υιοθετήσει τα έξοδα της ηχογράφησης, είτε ολόκληρου του βιβλίου – ένα αρκετά μεγάλο κόστος – είτε κάποιων σελίδων του βιβλίου που ήδη ηχογραφείται. «Ένα ολόκληρο βιβλίο μπορεί για παράδειγμα να “υιοθετήσει” μια εταιρεία – και το έχουν κάνει αρκετές. Εναλλακτικά, μπορεί κάποιος να αποφασίσει πως θέλει να αναλάβει τα έξοδα δύο σελίδων ή μιας σελίδας τον μήνα – υπάρχουν πολλές επιλογές – για να στηρίξει το έργο του οργανισμού μακροπρόθεσμα.

Φωτο: Γιώργος Αδάμος / LiFO

Ένα βιβλίο των 200 σελίδων στοιχίζει 2.500-3.000 ευρώ. Χρειάζεται να καλυφθούν τα έξοδα του ηχολήπτη, του project manager που θα συντονίσει όλο το κομμάτι των εθελοντών, των αξιολογήσεων, των ηχογραφήσεων και των αξιολογητών, αλλά και τα κόστη συντήρησης του στούντιο και του εξοπλισμού. Ενδεχομένως, να χρειαστεί να καλυφθούν και οποιαδήποτε απρόοπτα έξοδα μπορεί να προκύψουν. Μπορεί όλα αυτά να μην τα σκέφτεται κάποιος εξαρχής, αλλά είναι κόστη που έχουμε κληθεί να αντιμετωπίσουμε – και πραγματικά δεν γίνεται αλλιώς», συνεχίζει η Αργυρώ.

Οι εργαζόμενοι-εθελοντές της εταιρείας Alcon εκπαιδεύονται σε ζητήματα αρωγής και σωστής χρήσης του λόγου.

Μέχρι σήμερα, τα παραπάνω κόστη καλύπτονται όχι μόνο από τους ανθρώπους που γίνονται «Ανάδοχοι Βιβλίων», αλλά και από Ιδρύματα που στηρίζουν το έργο του Οργανισμού και αναλαμβάνουν μέσα από δωρεές τα έξοδα μελλοντικών ηχογραφήσεων και φυσικά από εταιρείες που «υιοθετούν» τα κόστη των προς ηχογράφιση βιβλίων στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής τους Ευθύνης.

«Για εμένα, θα έπρεπε το Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Παιδείας να πει: “Είστε ένας φορέας που ηχογραφεί βιβλία λογοτεχνικά και πανεπιστημιακά; Πόσα λογοτεχνικά και πόσα πανεπιστημιακά ηχογραφείτε τον χρόνο; Θα σας τα επιχορηγήσω. Κι αν όχι το 100%, το 50%, γιατί αυτό μπορώ να κάνω αυτή τη στιγμή. Για να ξέρω ότι μπορείτε να υπάρχουντε, γιατί κάνετε τη δική μου δουλειά.” Αυτό θα έπρεπε να γίνεται χωρίς να το ζητάμε», αναφέρει η Αργυρώ. «Για να μην είμαι άδικη, όμως, έχουμε λάβει χρήματα από το Υπουργείο Πολιτισμού τα προηγούμενα χρόνια. Όχι μια χρηματοδότηση όμως προς υποστήριξη του έργου μας, αλλά project based, για την παραγωγή συγκεκριμένου αριθμού βιβλίων. Η ηχογράφιση όμως των βιβλίων δεν είναι ένα project το οποίο σταματά. Γιατί τα συνολικά ηχογραφημένα έως σήμερα βιβλία είναι μόλις κάτι παραπάνω από 11.000 όταν η παραγωγή λογοτεχνικών βιβλίων στην Ελλάδα είναι 10.000 περίπου κατ’ έτος. Είμαστε πολύ πίσω στο τι υπάρχει και στο τι είναι προσβάσιμο, και η παραγωγή των ακουστικών βιβλίων δεν μπορεί να σταματά, επειδή δεν υπάρχει χρηματοδότηση που θα πληρώσει τη μισθοδοσία του ηχολήπτη για παράδειγμα.

Εργαζόμενος-εθελοντής της εταιρείας Alcon ηχογραφεί

Πώς θες να έχεις μια συμπεριληπτική κοινωνία, όπου άνθρωποι που δε βλέπουν να κυκλοφορούν, να εργάζονται, να ερωτεύονται, να ζουν με όλους εμάς που βλέπουμε - να είναι δηλαδή κομμάτι του κοινωνικού συνόλου, ισότιμα; Για να γίνει αυτό, χρειάζεται να έχουν την οικονομική δυνατότητα να το κάνουν. Για να έχουν την οικονομική δυνατότητα, πρέπει να εργάζονται. Για να εργάζονται και να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης σε εργασιακές θέσεις, χρειάζεται να έχουν ίδιες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Όταν δεν υπάρχουν εκ των προτέρων ηχογραφημένα βιβλία, πώς θα πείσεις κάποιον που είναι έτσι κι αλλιώς σε δυσμενέστερη θέση εδώ αρκετά χρόνια, να μπει σε αυτή τη διαδικασία; Εκτός απ' το να το θέλει και ο ίδιος, χρειάζεται όχι να του κάνεις το δρόμο πιο εύκολο, αλλά ισότιμα εύκολο και

προσβάσιμο, όπως για όλους τους άλλους».

Ο κος Γεώργιος Παπαδόπουλος, Γενικός Διευθυντής της Alcon Hellas, ηχογραφεί για το Διαβάζω

Μπορείτε να μάθετε περισσότερα για το «Διαβάζω για τους Άλλους» στη σελίδα του Οργανισμού στο [Facebook](#) και να συμβάλλετε στο έργο τους κάνοντας μια δωρεά στην [ιστοσελίδα](#) του.

Πηγή: lifo.gr